Algemene Beschouwingen Kadernota 2026- 2029

‘Etten-Leur kan investeren en vooruitkijken’ aldus de kadernota. Om daaraan toe te voegen; ‘investeren in de lange termijn’. Laten we dat dan ook vooral doen. Een oproep waarbij D66 aan uw zijde staat.

Deze oproep voor investeren en vooruitkijken zien we in deze kadernota duidelijk terug in het fysieke domein; bouwen, wegen en een tunnel; in stenen dus. Maar we missen dat investeren in de lange termijn wordt ingezet in het sociale domein; in mensen dus. Daar laten we kansen liggen, wat o.i. onverantwoord en ongewenst is en bovendien een onevenwichtig beleid van dit college laat zien. Met de voorliggende kansen is D66 teleurgesteld dat we als gemeenteraad in duurzaamheid zoals het circulair ambachtscentrum geen grote stappen durven te zetten. Dit zagen we eerder bij grote investeringen zoals de Nobelaer, de verkoop van de Van Gogh Kerk en de spoortunnel. Deze besluiten hebben we in het verleden uit zorgen voor de kosten lang uitgesteld, met als resultaat dat het vertraagde besluit veel duurder uitviel. Laten we hier lessen uit trekken. Want we laten als raad ook zien dat we dat goed kunnen, bij de Haansberg bijvoorbeeld.

Programma 1: Eigentijds bestuur en dienstverlening op maat in Etten-Leur

D66 ziet het als een positieve ontwikkeling dat er extra wordt geïnvesteerd in personele bezetting binnen diverse domeinen. Als gemeente hebben we ambitieuze plannen en dan is het logisch en noodzakelijk dat we ook investeren in de mensen die die plannen moeten uitvoeren.

We lezen dat er onderzocht wordt of de indicatoren van de werkgroep zonder al te veel inspanning geleverd kunnen worden. D66 hoopt dat hier deze raadsperiode nog resultaat uit komt, zodat de inzet van de werkgroep niet voor niets is geweest.

De werkgroep Jeugd en Politiek ziet duidelijke redenen om structureel extra budget vrij te maken. Enerzijds om jongerenparticipatie daadwerkelijk vorm te geven, een ambitie uit ons raadsprogramma. Onderzoek wijst uit dat laagdrempelige sessies, zoals pizzasessies, beter werken dan een jongerenraad. Voor de organisatie en promotie is echter wel budget nodig. Anderzijds wil de werkgroep dat de jeugdburgemeester jaarlijks iets blijvends kan realiseren, zoals de beweegborden van Eline. Ook dat vraagt om een kleine structurele bijdrage. D66 dient hiervoor een amendement in.

In maart stelde D66 schriftelijke vragen over opkomstbevordering bij de komende gemeenteraadsverkiezingen. Willen we écht iets betekenen voor de opkomst, dan moeten we meer doen dan alleen mooie woorden. Dat sluit aan bij onze doelen uit het Raadsprogramma voor een toegankelijke en zichtbare raad. Er is nu €23.000 gereserveerd, maar tijdens een recent overleg met partijbesturen bleek weinig enthousiasme voor grotere plannen. D66 vraagt zich af of dit sentiment representatief is voor de hele raad. Wij overwegen een amendement voor een beperkte extra investering van €5.000, om ambitieuzere acties mogelijk te maken: denk aan video's waarin partijen hun programma toelichten, gerichte sociale media advertenties om jongeren te bereiken, en het organiseren van een verkiezingsmarkt in het winkelcentrum. We horen graag of andere partijen dit steunen.

Programma 2: Sociaal Etten-Leur

Meer investeren met lage kosten aan de voorkant, voorkomt hoge kosten aan de achterkant. Het is inmiddels bewezen dat preventie mensen beter helpt en economisch loont. Dat samenwerken en een integrale benadering de kwaliteit verhoogt en kosten bespaart. Samenwerken tussen de gemeente, het onderwijs, professionals en betrokken organisaties. Sterker nog, er staan voldoende mensen klaar met de wens hiermee aan de slag te gaan. Maar dat vraagt innovatieruimte, dat vraagt visie en dat vraagt dit mogelijk maken. Die rol ligt bij de gemeente en bieden we nog lang niet altijd. Uiteraard zien we goede stappen hierin, maar met de focus op de achterkant; als zorg of hulp nodig is. Wat ons betreft moet de verschuiving naar de voorkant; preventie dus, sneller en meer.

Het is voor D66 niet te begrijpen dat er geld over is in 2024 op jeugdzorg en WMO dat terug gaat naar de algemene reserves en we in 2025 voor jeugdzorg en WMO onwenselijke wachtlijsten hebben. Dat is geen investeren aan de voorkant, dat is uitkomen op slechtere kwaliteit en hogere kosten. D66 vraagt dan ook steun van de andere partijen om een deel van de overgebleven middelen WMO en jeugd uit 2024 nu in te zetten om deze wachtlijstproblematiek aan te pakken.

Het is voor D66 ook niet begrijpelijk dat er geld is blijven liggen vanuit het Gezond en Actief Leven akkoord, wat terug gaat naar de algemene reserves en niet ingezet is of wordt in 2025. Dat is geen investeren voor de lange termijn.

Als we breed naar de functie van de Nobelaer kijken, is dit veel meer dan cultuur. Het is sociaal, maatschappelijk en onderwijs. Naar de verkenning om deze samenhang duidelijker te verbinden, zoals genoemd in het verbeterplan, kijken we dan ook uit. Het verbeterplan van de Nobelaer omarmen we met vertrouwen voor een stabiele toekomst.

D66 heeft al eerder in het debat ingebracht dat onze bijdrage per inwoner voor de Nobelaer laag is, o.a. door lang niet te indexeren. Met dit verbeterplan wordt dit gecorrigeerd.

D66 is blij dat er voor jonge ondernemers weer gestart is met StartToGrow en een Creative Factory. We rekenen op een duurzame inzet hiervoor.

Tot slot het leefbaarheidsbudget; ruimte voor initiatieven van inwoners die ten goed komen aan het welzijn van inwoners. Dat is ook investeren aan de voorkant, met voordeel aan de achterkant. Het heeft bewezen meerwaarde om dit D66 initiatief structureel te borgen in de gemeentelijke voorzieningen vanaf 2026, waarvoor we dan ook een amendement indienen.

Programma 3: Ruimte voor wonen en leven in Etten-Leur

D66 maakt zich zorgen over de aanhoudende woningnood. Jongeren, starters en ouderen zoeken nog steeds dringend naar een betaalbare, passende woning. Tegelijkertijd horen we in participatieprocessen vaak vooral de stem van woningbezitters en omwonenden van bouwprojecten, niet die van de mensen die juist wanhopig op zoek zijn.

Woningzoekenden blijven te vaak onzichtbaar in het participatieproces, terwijl zij direct belang hebben bij oplossingen en een grote groep vormen. D66 vindt dat hun stem actief betrokken moet worden bij participatie rondom woningbouw.

Daarom willen wij de zachte stem van woningzoekenden nadrukkelijker laten doorklinken in de besluitvorming. D66 is voornemens hierover een motie in te dienen.

D66 heeft kennisgenomen van de raadsbrief over de huurverhoging voor sportverenigingen. Daarin wordt gesteld dat het college en de verenigingen in goed overleg tot een realistisch en betaalbaar plan zijn gekomen. Tegelijkertijd hebben wij signalen ontvangen dat sommige verenigingen ervan uitgingen dat de huurverhoging over vier jaar gespreid zou worden, met kleinere jaarlijkse stijgingen, in plaats van over twee jaar.

Wat D66 betreft is het essentieel dat het uiteindelijke plan echt realistisch en haalbaar is, ook voor de kleinere verenigingen. Toegankelijke en betaalbare sportvoorzieningen zijn van groot belang voor de fysieke én mentale gezondheid van onze inwoners. We roepen het college daarom op om in de verdere uitwerking oog te houden voor de draagkracht van álle sportverenigingen.

Programma 4: Economie en werk in Etten-Leur

Zo veel mogelijk mensen aan het werk. We zien dat daar goede acties in worden gezet. Wel zijn wij van mening dat in de verbinding werkzoekenden en vrijwilligerswerk met meer aandacht en flexibiliteit er meer win-win kan komen. Daarbij is het verzoek van D66 om met de komst van een AZC Etten-Leur te starten met een pilot om asielzoekers en statushouders te begeleiden naar (vrijwilligers)werk. Dit naar voorbeelden uit het land. We hebben met de Oekraïners in Etten-Leur laten zijn dat dit succesvol kan.

Een bruisend centrum staat al jaren op de agenda. Met de plannen van het winkelcentrum en de uitwerking van de centrumvisie zou dan toch echt de stap van praten naar doen gezet moeten worden. Het gevraagde werkbudget ondersteunen we, maar we verwachten dan ook vanaf 2026 concrete voortgang en resultaten.

Voor een aantrekkelijk buitengebied worden als doelen genoemd dat er ruimte is voor economische activiteiten en herbestemming van vrij gekomen agrarische bebouwing en het toeristisch recreatief gebruik van het buitengebied stimuleren. Doelen die we onderschrijven. Maar zonder plannen van het college voor 2026. Wij hebben eerder hiervoor een motie van het CDA gesteund, die we hier graag hadden teruggezien.

We hebben de afgelopen periode vaak bij nieuwbouw gehoord dat de ontwikkelaars aangeven dat de uitvoering voor de doelgroepen zoals gewenst een financieel een lastig haalbaar plan is. We lezen dit opnieuw bij de plannen rond het winkelcentrum. Maar dit kan niet zo doorgaan. We hebben een verantwoordelijkheid de juiste toepassing van de doelgroepenverordening te hanteren en vragen hiervoor dan ook extra acties.

Programma 5: Duurzaam denken en doen in Etten-Leur

Ondanks goede acties, laat Etten-Leur op het gebied van duurzaamheid nog kansen liggen. Wanneer echte keuzes gevraagd worden, zoals bij het voorstel voor een Circulair Ambachtscentrum, ontbreekt het de raad volgens D66 aan ambitie. Dat vinden wij teleurstellend. Duurzaam denken en doen is cruciaal, juist met het oog op de toekomst van onze gemeente en volgende generaties.

D66 kijkt uit naar het nieuw vast te stellen uitvoeringsplan klimaatadaptatie en is positief over de overstap naar LED-verlichting in de openbare ruimte. Als gemeente hebben we op het gebied van duurzaamheid ook een voorbeeldrol te vervullen.

We constateren we dat de klussendienst slechts 52% van de doelgroep heeft bereikt, terwijl de beoogde ondergrens op 55% lag. Nu deze dienst is beëindigd, vraagt D66 acties om de resterende doelgroep alsnog te bereiken.

Tot slot; de woningcorporatie heeft in enkele wijken al flinke stappen gezet in verduurzaming. Ondanks dat kampen veel huurders nog altijd met hoge energielasten. Wat D66 betreft is er daarvoor een nauwere samenwerking nodig tussen gemeente, corporaties en particuliere woningeigenaren, onder andere om het gespikkeld bezit effectief aan te pakken. We vragen het college dit op te pakken met hun eigen woorden: als investering en vooruitkijken met grote winst voor de lange termijn!